

Суд відіграє значну ідеологічну роль, виховує у громадян повагу до закону, до прийнятих у суспільстві стандартам поведінки. Ці завдання суд може виконувати тільки в умовах його правильної орієнтації, відповідності принципів його діяльності загальнолюдським цінностям, які задає Православна Церква. Однак роль і значення самого суду в Православній Церкві і державі різняться. Церковні суди призначені для відновлення порушеного порядку та ладу церковного життя і покликані сприяти дотриманню священних канонів та інших установлень Православної Церкви (ст. 2 Положення). Державне ж правосуддя охоплює більш широке коло завдань: зміцнення законності та правопорядку; запобігання правопорушенням; захист суспільного ладу, економічної та політичної систем, прав, свобод і законних інтересів громадян і юридичних осіб, дотримання дисципліни праці, поваги до прав, честі і гідності громадян; виправлення і перевиховання осіб, які порушили закон.

ЛИЧКО В. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри теорії держави і права, кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Суб'єктами стандартоутворення у судовій системі є міжнародні організації (ООН, Рада Європи та ін.) і судові органи (Міжнародний суд, Європейський суд з прав людини і т. д.), що діють у їх рамках, наднаціональна організація — Європейський Союз і судовий орган (Суд Європейських Співтовариств), що діє в його рамках, європейські організації, метою роботи яких є поліпшення ефективності діяльності системи правосуддя в національних державах (наприклад, Європейська комісія з ефективності правосуддя). Європейський характер стандартів судочинства, що забезпечується суб'єктним складом їх створення, свідчить про орієнтири функціонування судових систем незалежно від їх приналежності до конкретних національних держав. Аналізуючи міжнародні (європейські) норми загального і спеціального характеру, можна виокремити такі основні стандарти у сфері судочинства стосовно:

1) доступу до правосуддя, який розкривається завдяки палітрі основних характеристик і принципів:

апріорність звернення за судовим захистом у разі порушення прав і свобод, так «кожний в разі суперечки про його цивільні права і обов'язки або при пред'явленні йому будь-якого кримінального звинувачення

має право на справедливий і публічний розгляд справи в розумний термін незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону»;

законність створення і функціонування судових органів передбачає, що «кожна людина має право на судовий розгляд у звичайних судах або трибуналах, що застосовують встановлені юридичні процедури. Не повинні створюватися трибунали, що не застосовують належним чином юридичних процедур, в цілях підміни компетенції звичайних судів або судових органів...»;

подолання мовного бар'єру на шляху звернення до суду за захистом своїх прав і свобод, оскільки кожна людина має право «користуватися безкоштовною допомогою перекладача, якщо вона не розуміє мови, використовуваної в суді, або не говорить на цій мові...»;

надання юридичної або будь-яких інших форм допомоги всім судовим інстанціям (цивільним, кримінальним, комерційним, адміністративним, суспільним тощо) і населенню з метою сприяння ефективному доступу останнього до судів;

інформованість громадськості про місце знаходження і компетенції судів, а також про порядок звернення до суду або ж захисту своїх інтересів в судовому розгляді;

2) правової допомоги, що передбачає:

закріплену у п. «с» Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. можливість людини «захищати себе особисто або за допомогою обраного нею захисника або, при неоліку у неї коштів для оплати захисника, користуватися послугами призначеного їй захисника безкоштовно, коли того вимагають інтереси правосуддя»;

відсутність розгляду економічного чинника як перешкоди на шляху використання або захисту своїх прав у будь-яких судах, правомочних виносити ухвали по цивільних, торговельних, адміністративних, соціальних або податкових справах; із цією метою будь-яка особа повинна мати право на необхідну юридичну допомогу, що охоплює всі витрати, понесені особою, якій вона надається, у ході витребування або захисту своїх прав, і, зокрема, гонорари адвокатів, мита, витрати на експертизу, відшкодування витрат свідків і витрати на переклад у судовому розгляді;

надання національними державами своїм громадянам (а також усім іншим фізичним особам, які мають постійне місце проживання на території держави, де відбувається розгляд) юридичної допомоги по цивільних, комерційних та адміністративних справах, незалежно від характеру суду, що здійснює юрисдикцію;

забезпечення державою особам, що знаходяться в економічно несприятливому становищі, можливості отримання необхідної юридичної допомоги і консультацій з усіх питань, які можуть зачіпати їх права і інтереси, шляхом: а) спрощення процедури надання юридичної допомоги і розгляду питання про негайне надання тимчасової юридичної

допомоги, коли така можливість є; б) обмеження кола обставин, при яких компетентні органи можуть відмовити в юридичній допомозі; в) розгляду питання про створення можливостей для неурядових організацій або добровільних організацій, що надають підтримку бідним верствам населення, надавати допомогу в доступі до судів; г) розширення участі неурядових організацій або добровільних організацій в таких квазісудових формах вирішення конфліктів, як посередництво і примирення; д) надання юридичної або будь-яких інших форм допомоги у вживанні таких методів вирішення конфліктів;

пріоритету позасудових методів вирішення конфліктів, що має на увазі обов'язок держави сприяти примиренню сторін як поза судовою системою, так і в (або) процесі судового розгляду.

Додержання державою наведених міжнародно-правових стандартів права на правову допомогу дозволить швидко та ефективно здійснювати діяльність із надання та одержання правової допомоги, стане запорукою реалізації конституційних гарантій щодо забезпечення прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, дозволить правильно та конструктивно вирішувати конфліктні питання зацікавлених осіб. Безперечно, на теперішній час існує багато проблем, пов'язаних зі здійсненням правосуддя в Україні, проте рух у напрямку міжнародних гарантій здійснення правосуддя і забезпечення прав осіб, дозволить подолати негативні явища у цій сфері, підніме систему державних гарантій на новий рівень.

БАРАБАШ Т. А.

Міжнародний гуманітарний університет,
здобувач кафедри теорії та історії держави і права

КУЛЬТУРА ЗЛАГОДИ ЯК ОСНОВА ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ У СУЧАСНОМУ ПРАВІ

Спори є невід'ємною частиною природи суспільства, тому до медіації в тій чи іншій формі люди вдаються здавна. Племінне вирішення спорів в Африці, медіація в Китаї або система вирішення спорів рабами в єврейській культурі існують тисячі років. У сучасному африканському, ісламському, китайському або японському суспільстві, на відміну від західної культури, примирливі позасудові методи врегулювання спорів є первинними, тоді як суди сприймаються як альтернатива їм.

Регулювання відносин у суспільстві пов'язане з його розвитком і особливостями культури. Довгий час регулювання відносин йшло на основі сили і примусу. Право застосовувати різні методи регулювання